

უბედური დიდვაჭარი

იყო დიდვაჭარი ერთი, რომელი ღმერთსა არა ესვიდა. გასცა ყოველი თვისი მონაგები და პური იყიდა: მომავალსა წელსა უკეთუ დამცირდეს, ერთსა სამ-ოთხად გავყიდიო.

მომავალსა წელსა უმრავლესი მოვიდა. კვალად იყიდა იაფად, გონებდა, სხვას წელს გავყიდი უკეთაო. ყოველთა წელთა უმრავლესი და უმრავლესი მოვიდა. და დაულპა ყოველი პური მისი და განქარდა ყოველი მონაგები მისი. აღარა დარჩა რა.

გამოუღო ცოლსა თჳისსა სამკაული, რაცა აქვნდა, და წარვიდა სააფრანგეთს, განყიდა, ივაჭრა, ეგოდენი ქონება შეყარა, რიცხვი არ ეგებოდა. შინ აღარ მიიქცა სიხარბით. ჩაჯდა ხომალდსა, გოსებდა უფროსსა სარგებელსა. აუღელდა ზღვა, დაემსხვრა ნავი და ქონება დაენტქა. თვითონ ერთს ფიცარზედ შერჩა და ღადომ ნაპირს ვააგდო.

დიდად შეწუხებული ერთს ქალაქში მივიდა, პოვა პატრონი მის აღგილისა და ესე ყოველი გარდასავალი თვისი უამბო.

მან მეპატრონემან ესრე უთხრა: რადგან მდიდარი ესრეთ დავარდნილხარ, აქ იყავ ერთსა წელსა: მამულისა ჩემისა მოურაობას მოგცემო და მეტი ქონებისა შენისა შეიკრიბეო.

დადგა მოურავად. პირველადვე პური და ბრინჯი მოიპარა, არამც ცოტა მერგოსო. გასრულებასა წლისასა მრავალი ქონება ხვდა. თქვა: ნავად მიქნიან. თავის ბელლიდამ ამოღება იწყო და პატრონისა ბელელსა ჩაყრა, რომელი ნაპარევი ჰქონდა.

ნახეს კაცთა კაცი იგი ღამე პატრონის ბელელსა მავალი, პარვა ეგონათ. აუწყეს პატრონსა. გაწყრა, გამოუღო ყოველივე მონაგები და განამო.

წარვიდა მტირალი, მივიდა ზღვის პირსა, ნახა ნავი მომავალი,

ათნი ვაჭარნი მსხდომნი. მათაც აუწყა საქმენი მისნი და მათ თითომან თითო ძვირფასი თვალი მისცეს და განუტევეს. ხუთი თვალი ბარკალთა დაიკრა მონძსა და ხუთი პირსა ჩაიდვა.

სვლასა შინა მეკობრენი შეხვდენ, სამნი, გაეუბნეს და მან ხმა არ გასცა. პირთა აყაფი ედვა. მეკობრეთა უტყვი ეგონათ.

ერთმან თქვა: გავძარცოთო.

მეორემ თქვა: რა წაუღოო?

მესამემ თქვა. არაკად თქმულა, თორმეტნი შიშველს ნიფხავს ხდიდნენ და ვერ გახადესო.

ამ სიტყვასა ზედა მას კაცსა გაეცინა და ორი თვალი

პირით გამოაგდო. ყია შეუპყრეს და სამი იგი თვალიცა ამოუღეს და ხუთი იგი ვერ პოვეს, რომელი ძონძთა გამოეკრა.

წავიდნენ მეკობრენი ქალაქად, განსყიდვა ენებათ თვალთა. მათ დახვდნენ მეფისა ვაჭარნი, ცნეს მათი მპარაობა. თვალნი წაუხვნეს სამეფოდ და კაცნი სიკვდილსა შეაბეს. აწ ესეცა მივიდა მას ქალაქსა, თვალნი გამოიღო განსყიდვად. პოვეს ესეცა მათვე კაცთა,

თვალნი წაუხვნეს, მოსაკლავად წარიყვანეს. ძოდან რომელთა ვაჭართა მოეცათ, იგინი მუნ დახვდეს. შეეხვეწა ვაჭართა მათ:

- რომელნი თვალნი თქვენ მომეცით ათნი, ხუთნი მეკობრეთა წამიხვნეს და ხუთნი ამათ, აწ მოკვლაცა ჩემი უნებთ.

მათ ვაჭართა ფიცი უთხრეს მათგან მიცემულობისათვის, აღარა მოაკვლევინეს და მეფესა ყოველივე აუწყეს.

ბრძანა მეფემან: რადგან ეგოდენი პირი უნახავს, აწ ჩემთა სალაროთა უხუცესად დავადგენ, უმრავლესსა შეიკრებსო.

მიაზარეს სალარო.

დღესა ერთსა კლიტე გაელმდა, ორი ფული არ გაიმეტა, რათა მჭედელსა გაეკეთა. თითონ ქვა აიღო, კედელზედან მიაღვა, ქვა დაჰკრა, თურმე კედელი ცალპირი აგური იყო, გარდაიქვა და მეფის ჯალაბთა სახლი გამოჩნდა. მოვიდნენ საჭურისნი და მოახსენეს მეფესა, შეიპყრეს კაცი იგი და ორნივე თვალნი აღმოხადეს.

- ესე არაკი მისთვის მოგახსენე, თუ ღმერთი კაცს არ მისცემს, თვისისა ცდითა არა ღონე არ დაიდების და ცუდი შრომა შერჩების, ღმერთსა უნდა სთხოვოს კაცმან.

უბრძანა მეფემან ვაზირს:

- ყოველსა კეთილად იტყვი ბრძნისა გონებისა თქვენისა მსგავსსა, შენ და რუქასა საუბარი არ დაგელევათ. აწე უბრძანე სპათა ამხედრება და მეცა აღვჯდე ტაიქსა. მივიდეთ ადგილსა კეთილსა და ამოსა, ვინადიროთ, და მსგეფსი ერთი მუნ დავყოთ¹

ოდეს სცნეს ჭაბუკთა ნადირობად გასვლა მეფისა, ეგოდენი ჯარი შეიყარა, მიწასა ემძიმებოდა. და მოხუცებულნი ყრმათაებრ ხლდებოდნენ: გვემცადირსაო სიახლესა მეფისასა სლვა. და ყრმანი ბანდაზმულებრ იქცეოდნენ: თუცა მეფისა ბრძანება გვეწიოსო. ესრეთ შეფრფინვა იყო.

დაყვეს რვანი დღენი. ნადირი ურიცხვი მოსწყვიდეს. შექოიქვა და მოვიდა ადგილსა ერთსა. კვიპაროზი იდგა შვენიერი, ძირს წყარონი დინდეს და კორდნი ყვავილითა

შემკულნი. მნახავსა სევდანი გაექცეოდეს.

ხის ჩრდილსა ჭაბუკი მძინარე იყო, თან აკაზმული ცხენი ება. მოუწოდეს ჭაბუკსა მას. მოვიდა და ნახა მეფემან. ფუცა: მსგავსი მის ეტრატისა სახისა არისო! ყოველს კაცსა უკვირდა სიკეთე მისი.

წარმოდგა ყრმა იგი, მეფე დალოცა, დიდი ქება შეასხა, სელს აკოცა. მეფემან აღსვა ცხენსა და წაიტანა თანა. ჰკითხა სადაურობა, ვინაობა და სადა მიმავალობა.

მან მოახსენა:

- მე არა ვიცი სადაური ვარ, მეფობისა წინაშე რა ვიკადროჲ ეს ვიცი: მე ლეონ მქვიან, მამაჩემი დედის ჩემისა ჩემზედ ორსულობასა მომკვდარა და დედაჩემი ჩემსა შობასა და მე აქა-იქ სვლითა გავზრდილვარ.

რქვა რუქამ ლეონს:

- თავმან მეფისამან, დიდად ბედუკეთური თურე ხარ!

შემოხედა ლეონ და სცნა საჭურისობა მისი: უთხრა:

- მართალსა იტყვი. თუცა ბედკეთილი ვყოფილვიყავ, დღეს შენ არა გნახევდიო. ეჰა, შენი ბედსვიანობა ღირსჲ თუცა მამაკაცი ხარ, წვერი და ულვაში სადა არსჲ თუცა დიაცი ხარ, სადა არს თმანი ნათხზენიჲ თუცა ჭაბუკი ხარ, სადა არს ძლიერება მაჯათაჲ და თუცა ქალი ხარ, შვენიერთა ძუძუთა შემბხვიე: თუცა კაცი ხარ, არა გაქვს სიმხნე ასოთა: თუცა დედათაგანი ხარ, არა ძალ-გიც შობა შვილისა. ავბედო! შენი წესია, თვით არა ძალგიც და თუცა დიაცი დაინებო, სხვათა მიაყოლებ. შავბედო! მამაცისა საქმე არა გაც და ღმერთმან ნურც როსკიპი დიაცი გადაროს! სადაცა სიტყვა საჭურისისა გავიდეს, მუნცა ცოლი არა იყოს ცოლი ქმრისა თვისისა.

თქვა ლეონ არაკი: